

Використання аббревіатур у мові інтернет-видань

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено суть явища аббревіації; виокремлено ініціальний, звуковий та комбінований тип аббревіатур у мові сучасних інтернет-видань; встановлено, які з типів аббревіатур є найпоширенішими.

Ключові слова: аббревіатура, структурна класифікація аббревіатур, типи аббревіатур, інтернет-видання.

Abstract

The essence of the abbreviation phenomenon is investigated; the initial, sound and combination type of abbreviations in the language of modern Internet publications are singled out; It is established which of the types of abbreviations are most commonly used.

Keywords: abbreviation, structural classification of abbreviations, types of abbreviations, internet sighting

Вступ

Суть явища аббревіації полягає в утворенні нових слів шляхом поєднання початкових складів кількох слів або перших літер слів словосполучення [1: 663]. Це явище поширилося на початку ХХ ст. і відповідало суспільній потребі мови, а саме – тенденції до уникнення надлишкової інформації, економії мовної енергії, уникнення повторів, упорядкованості та регламентації. Активізація процесу творення аббревіатур зумовлена передусім суспільно-політичними чинниками, а відтак соціолінгвістичною ситуацією – появою чи оновленням назв державних, громадських, адміністративно-управлінських, політико-економічних, міждержавних і світових утворень [2].

Матеріалом для доповіді слугують аббревіатури, дібрані з інформаційних повідомлень соціальної мережі «Facebook» та інтернет видання «Українська правда». Соціальні мережі та інтернет-видання надзвичайно швидко реагують на події у світі, погодинно повідомляючи й оновлюючи інформацію. Запорукою швидкого поширення інформаційних повідомлень є їхня лаконічність та виразність, якої досягають саме за допомогою використання аббревіатур.

Основна частина

Сучасні дослідники класифікують аббревіатури залежно від їхньої структури [3], що дає змогу виділити:

1. **Ініціальний тип** – аббревіатури утворені з початкових літер (звуків) слів, які входять у вихідне словосполучення. З поміж них виокремлюють:

а) буквені (літерні) – утворені від початкових літер слів, що входять у вихідне словосполучення: **МЗС** – Міністерство закордонних справ; **СБУ** – Служба Безпеки України; **МВФ** – Міжнародний валютний фонд; **СНД** – Співдружність Незалежних Держав;

б) звукові – утворені від початкових звуків твірних слів складної комбінації, вони вимовляються як окреме слово: **ЧАЕС** – Чорнобильська атомна електрична станція; **АТО** – антитерористична операція; **НАН** – Національна академія наук;

в) буквено-звукові – утворені поєднанням початкових літер і звуків слів в різних комбінаціях: **ПАТ ОГКХ** – Публічне акціонерне товариство «Об'єднана гірничо-хімічна компанія».

Варто зауважити, що ініціальні аббревіатури (буквені та звукові) складаються переважно з двох, трьох чи більше компонентів, що зумовлено кількістю повнозначних лексем вихідного словосполучення [4].

2. **Складовий тип** – аббревіатури, утворені усіченням основ двох (або більше) слів: **інтерпол** (інтернаціональна поліція); **нардеп** (народний депутат), **смартфон** (англ. smartphone – розумний телефон).

3. **Змішаний (комбінований) тип** – утворені з початкової частини слова й повного слова. Це дуже поширений тип аббревіатур у сучасній українській мові: **держмито**, **спецзамовлення**, **дипкур'єр**, **генпрокурор**, **держсекретар**, **начштабу**, **техогляд**, **медсестра**.

До комбінованих також зараховують також спеціальні технічні аббревіатури, поєднані з цифрами (ініціально-цифрові): **БМ-21** («Град») – реактивна система залпового вогню; **ЧС-2017** – чемпіонат світу; **ОІ-2018** – олімпійські ігри [4].

В електронних ЗМІ активно використовують запозичені з англійської мови аббревіатури без перекладу: **НАТО** (NATO – North Atlantic Treaty Organization – Північноатлантичний блок); **ЮНЕСКО** (UNESCO – United Nations Educational). Окремі аббревіатури паралельно вживають в обох формах написання: **InterCity (IC)** – *інтерсіті*; **iPhone** – *айфон*; **PR-агенція** (зв'язок з громадкістю) – **ПР-агенція**; **WADA** (англ. World Anti-Doping Agency «Всесвітня антидопінгова агенція») – **ВАДА**.

Як доводять Л. М. Бойко та Л. Б. Давиденко, у всіх видах аббревіатур спостерігається явище елімінації (вилучення) малоінформативних складників вихідного словосполучення – це, як правило, службові слова [4]: **ЄСПЛ** – Європейський суд з прав людини; **НКЦПФР** – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Трапляються також аббревіатури з кількома елімінованими компонентами базового словосполучення: **НАЗК** – Національне агентство з питань запобігання корупції; **Мінекології** – Міністерство екології та природних ресурсів; **МПОТ** – Міністерство з питань тимчасово окупованих територій і внутрішньо переміщених осіб України. У деяких випадках елімінація трьох і більше складників потребує розкриття змісту аббревіатури повним словосполученням, зокрема, коли це стосується рідковживаних, запозичених або аббревіатур-неологізмів: **ОРДО, ОРДЛО, ОБСЄ**. Це також стосується аббревіатур і без пропущених компонентів, коли їх вперше вживають у тексті: **УЦОЯО** – Український центр оцінювання якості освіти, потім УЦОЯО.

У мові інтернет-видань виявлено використання варіантних назв одного і того ж поняття: Міністерство освіти і науки України – **Міносвіти** і **МОН**; Міністерство фінансів України – **Мінфін** і **МФУ** та аббревіатури, утворені від різних словосполучень: **НП** – Нова пошта і надзвичайна подія; **НПУ** – Національна поліція України і Нотаріальна палата України; **ВРП** – Вища рада правосуддя валовий регіональний продукт.

У деяких випадках аббревіатури збігаються звучанням із звичайними словами, утворюючи своєрідні омоніми: **НАФТА** – Північноамериканська асоціація вільної торгівлі (NAFTA – North American Free Trade Agreement) й один із видів корисних копалин; **ПАТ** – публічне акціонерне товариство і шаховий термін.

Висновки

Отже, сьогодні у мові інтернет-видань активно використовуються аббревіатури для оптимізації мовного повідомлення й ущільнення тексту, прагнення до упорядкованості інформації та її регламентації. Установлено, що найчастіше аббревіатури використовують в інформаційних повідомленнях політичного та економічного змісту, що зумовлено активізацією суспільно-політичного життя країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 11. – С. 663.
2. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Львів, 2005. – 245 с.
3. Клименко Н. Ф. Аббревіатура / Н. Ф. Клименко // Українська мова : Енциклопедія. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Укр. енцикл., 2004. – С. 7
4. Бойко В. М. Аббревіатури в мові інтернет-ЗМІ / В. М. Бойко, Л. Б. Давиденко // International research and practice conference «Contemporary issues in philological sciences : experience of scholars and educationalists of Poland and Ukraine», April 28 – 29, 2017. – Lublin, Republic of Poland, 2017. – S. 12–16.

Мусінкевич Іван Вікторович – студент групи ЕКО-176, Інститут екологічної безпеки та моніторингу довкілля, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ivanivanoivan06@gmail.com.

Musinkevych Ivan Viktorovich – student group ECO-17b, Institute of Environmental Safety and Environmental Monitoring, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, ivanivanoivan06@gmail.com.

Науковий керівник: **Поздрань Юлія В'ячеславівна** – канд. філол. наук, викладач кафедри мовознавства, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, yuliapozdran@ukr.net.

Supervisor: **Pozdran Yuliia Vjacheslavivna** – Candidate of Philology, lecturer of the Linguistics' Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, yuliapozdran@ukr.net.